

Istálló – új szerepben

Tolna megyében, egy kicsi faluban áll az a csodaszép parasztház, amelyet Lux János (1891-1978) magának és családjának épített. A pénzt Amerikában kereste meg rá, ahol évekig kőművesként dolgozott. Míg másoknak a tengerentúl jelentette az álmok országát, ő inkább hazatért Kalaznóra, hogy itt éljen a szerettei körében, boldogságban. Sok öröm mégsem várt rá, mivel az 1942-ben elkészült portát a II. világháborút követő tragikus események következtében elvették tőle. Fia, Lux Henrik hadifogságba esett és mielőtt hazatérhetett volna, feleségét Németországba telepítették ki. A család a sorscsapások ellenére mégis újraegyesült. Bár Luxék az egykori parasztházukba már nem költözhetek vissza, komoly erőfeszítések árán mégis új életet kezdtek a szülőfalujukban. Hatvannégy évbe telt, mire 2009-ben az „örökség” ismét a család tulajdonába került. *Nem tehetünk másképp, vissza kellett vásárolnunk a házat – mesélik az unokák, Csorbáné Lux Erzsébet és Pankotainé Lux Margit. Teljessé szeretnénk tenni nagyapánk életművét és az szeretnénk, hogy ez a hely találkozóponttá váljon – teszi hozzá Erzsébet.*

Ezért küzd éjt nappallá téve a Csorba és Pankotai házaspár a család s a barátok segítségével. Elsőként a Lux-Stallgaleriet (a Lux Istállógalériát) hívták életre, majd hamarosan egy új kiállítóteret is, amelyet édesanyjuk, Erzsébet után Lies-Kammernek neveztek el. (A Lies a német Elisabeth név becézett alakja, Kammer jelentése pedig kamra.) Az ezekben rendezett multikulturális programok hamarosan a közönségüket is megtalálták. A lakóházon folyamatosan zajlanak a felújítási munkálatok, amelyek ütemét csak a pénzügyi és időbeli korlátok be-

folyásolják – a lelkesedés semmiképp. Itt minden egyes kis részletnek jelentősége és jelentése van. Ha kell, a családi ereklyék új szerepkört kapnak. A Stallgalerie ajtaja felett lógó tábla például egykor a nagymama gyúródeszkája volt, de a Lies-Kammernél is ott áll a régi mosdótál. Az átjáróban, a régi komódon álló vázába mindig jut friss virág. Nem is csoda, hisz Erzsébet férje, Csorba Károly (aki a kezdeményezés egyik motorja) szenvedélyes fotós, de kertészmérnöki diplomával is rendelkezik, így gondja van arra, hogy a kertben mindig virágozzon valami. Ne feledkezzünk meg a gyógynövény- és fűszerkertecskéről sem, ahonnan az idelátogatók gyakran kérnek szaporítóanyagot. *Ez már a negyedik nyári szezon, amit színes és változatos programokkal töltünk meg – meséli Károly, aki – legyen szó a birtok dolgairól vagy az eseménynaptárról – sosem fogy ki az ötletekből. „Az idei nyitórendezvényünk kettős, a magyarországi és a kalaznói németekről szóló kiállítás volt.”* Május 26-án nyílt meg a Magyarországi Német Kulturális és Információs Központ *BlickPunkt* (Nézőpont) című fénykéпкиállítás, amely az intézmény online fotópályázatára beérkezett, a magyarországi németekkel foglalkozó legszebb felvételeket gyűjtötte egybe. Akkor nyitották meg Nagy Lóránt tárlatát is (*Kalaznó fennmaradt épített öröksége*), mely az egykor teljesen német falu történetét mutatta be, érdekes tényeket tárva a nyilvánosság elé. A gyűjtő maga nem kalaznói születésű, de új otthonra lelt a településen, amelytől mára már elszakíthatatlan. Ez érthető, hiszen, aki megérkezik a faluba, azt rögtön bensőséges hangulat és nyugalom veszi körül, az itt élők viszont mindezt nap mint nap élvezhetik.

Johann Lux Stallgalerie im Sommer
Kalas/Kalaznó

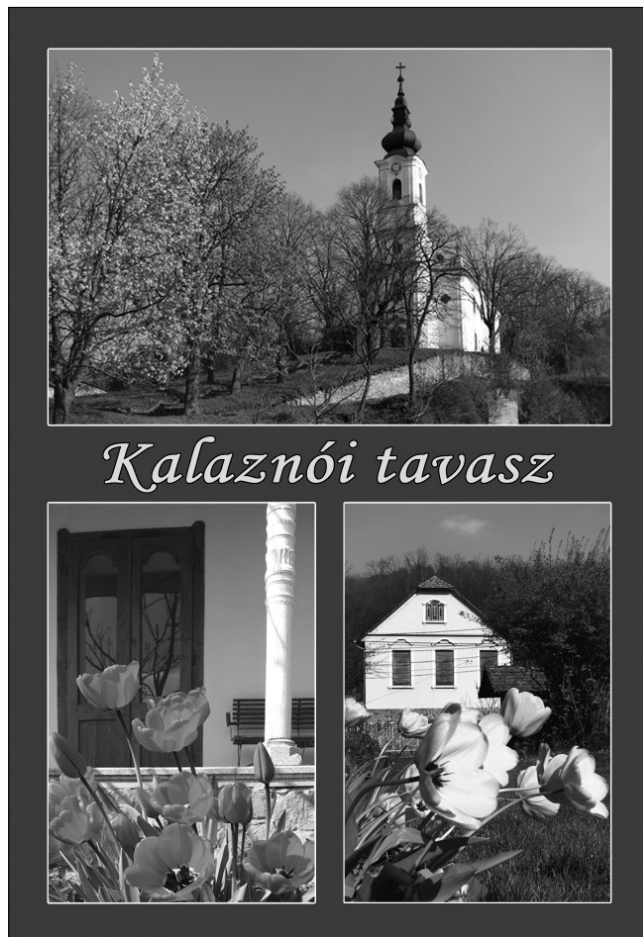

Pankotainé Lux Margit, Csorba Károly és
Csorbáné Lux Erzsébet a Lux-Stallgalerie előtt

A II. világháborúig a falu lakossága 95%-ban a Hessen tartományból betelepült németek leszármazottaiból állt. Az ő kitelepítésük után bukovinai székelyekkel és felvidéki magyarokkal népesítették be a községet. Kalaznón, ahol 1941-ben még 823-an (közülük 784-en németek) éltek, ma már csak 158-an laknak, és németek alig. Az időközben elhagyott vagy az új tulajdonosok által helyreállított épületek azonban még ma is az egykori kalaznóiak gazdagságát bizonyítják. A falu közepén egy tetszetősen helyreállított házikó áll, amely 2005 óta helytörténeti gyűjteményként működik. A szép evangélikus templom a dombon, mely rögtön kitűnik a faluképből, a hajdan itt élt németek mély vallásosságát hirdeti. A német képfeliratok is a falu múltjára emlékeztetnek. A kis templom már több hangversenynek is otthont adott a Lux-Stallgalerie szervezésében. Dalolt itt már finn nyelven a budapesti *Kalevala-kórus*, de fellépett *Dévai Nagy Kamilla* is a tanítványaival.

A házigazdák törekednek arra is, hogy bemutassák a különböző nemzetiségeket, így ebben az évadban többek között láthatók voltak itt Martaian *Ermone Zabel* örmény ikonfestő alkotásai is. *Győriné Fogarasi Kata* bőrös a *Börk(ék)* című kiállításához kapcsolódóan a táskadivatról tartott előadást, egy másik alkalommal pedig *Szendró Szabolcs* hegymászó kalauzolta el hallgatóságát képek segítségével a Börzsönytől a Himalájáig. A nyár egyik csúcspontjaként Kalaznóra látogatott *Bácsi Magda* műgyűjtő is, aki a teljes kínai kerámiagyűjteményét az Iparművészeti Múzeumnak adományozta. *Csenkey Éva* művészettörténész társaságában a kínai porcelánokról és az odaajándékozott kincsekről tartott képes és filmes előadást. A kalaznói galéria tulajdonosai természetesen állandó kiállítást szenteltek a Lux család történetének. Megcsodálhatók a régi fényképek, valamint a nagy- és dédszülők népviseletének egy-egy darabja, de beleolvashatunk régi levelekbe is.

Már körvonalazódik a jövő évi eseménynaptár. Más rendezvények mellett Kalaznó kitelepített la-

Kalaznói tavasz

kosai és leszármazottaik emlékére nyitnak majd egy kiállítást *Esküvőtől születésig – egy bába naplója* címmel. A rendezvényekre eljönnek a helybeliek és a volt kalaznóiak, illetve a környékbeli települések lakói, de sokan utaznak ide messzebből is. Minden alkalommal egyre több a vendég a tágas udvaron. Itt mindenki barátként üdvözli a másikat. Jól esik egy pohár bor mellett beszélgetni, és hagyni, hogy elvarázsoljon a Lux-ház hangulata, valamint a család vendégszeretete.

Ambach Mónika

Sokan látogatják a kalaznói házat